

Concursul Internațional de Vioară

Corina BURĂ

Acum, când s-au risipit acordurile din cadența finală a celei de a XIX-a ediții a Festivalului și Concursului Internațional „George Enescu”, cei care au urmărit îndeaproape evenimentul în complexitatea lui sunt animați de trăiri contradictorii, care amestecă enorma oboseală cu plăcerea acumulată și curiozitatea față de conținutul manifestării din 2011. Pentru cei mai puțin avizați, care, totuși, citesc rândurile acestei reviste, 2 ani nu reprezintă decât minimum de timp pentru ca o asemenea acțiune să fie dusă la bun sfârșit în condiții cât mai bune și la un cât mai înalt nivel. Aceeași strategie se impune mai ales la pregătirea participării la un concurs, știut fiind că afirmarea și accederea la un nivel superior în carieră depind în mare măsură de un CV în care figurezi ca finalist al unei competiții internaționale.

S-a afirmat de multe ori că acum, în acest moment al istoriei, apar cu mult mai multe talente decât acum 50-70 de ani. Faptul că numărul competițiilor naționale și internaționale a crescut vertiginos în ultimul sfert de secol este deja o realitate, iar fenomenul, probabil, se înscrie pe aceeași pantă accelerată pe care se desfășoară întreaga viață a Planetei. După aproape 18 ani de la reînființare, Concursul internațional „George Enescu” dă semne vizibile de revenire la respectul de care s-a bucurat odinioară, constatare care se bazează pe numărul mare de participanți înscriși la cele trei secții și pe nivelul la care s-au prezentat competitorii. Pentru că domeniul viorii rămâne totuși marcat de accentul cel mai puternic în această întrecere, Enescu fiind încă perceput ca unul dintre cei mai mari violoniști-interpreti ai tuturor timpurilor (până când acest mit va fi ocultat de încă misterioasa sa creație), participarea de anul acesta a fost una foarte importantă atât numeric cât mai ales calitativ. Au evoluat 51 de concurenți din cei 67 înscriși, cu mențiunea că unii dintre ei și-au declarat o dublă apartenență: nativă și de rezidență, ceea ce infirmă parțial înțelesul dictonului latin *ubi bene, ibi patria*. Predominanți au fost reprezentanții țărilor din Extremul Orient: Coreea, Japonia și China (19) precum și cei din spațiu ex-sovietic (12) indiferent că au rezidența acolo sau în altă parte (așa cum au fost și cei trei profesori străini, membri ai juriului: S. Kravchenko/ Rusia, P. Berman/ Italia sau I. Petrushevski/ Anglia. Vestul Europei, dominant în pedagogie tot de reprezentanții școlii ruse a avut 8 concurenți – 4 din Germania, cei din Europa Centrală și de Est 10, dintre care 7 români, iar Statele Unite 2. Competiția a fost una de rezistență, după epuizarea primei etape concurenții selectați trebuind să cânte în fiecare zi programe diferite, de mare complexitate, pentru care erau necesare și repetiții cu pianul. Cum regulamentul concursului este restrictiv, numărul celor admiși restrângându-se proporțional într-o manieră, am putea-o numi dramatică, competiția a fost una destul de traumatizantă pentru participanți. Talentul nu se poate cuantifica după canoane (mai ales că Postmodernismul lasă o mare libertate în conturarea unei maniere interpretative sau a alteia, totul oscilând încă între tradiție și sinteză) și atunci totul rămâne la un fel de liberă alegere, mai ales în contextul în care trei dintre personalitățile invitate în juriu (în total trebuiau să fie 9 membri) și-au declinat participarea într-un moment în care orice altă mișcare nu mai era posibilă.

Jaroslav Nadrzycki

Foto: Iliana Schileru

Competiția a fost atât de strânsă încât chiar pentru cei foarte puțini, din păcate, care au urmărit tot concursul, un anumit clasament a mai adus surprize. După cum se știe, Jaroslav Nadrzycki a luat Marele Premiu, Shin A-Rah premiul II și Nadezda Palitsyna premiul III. Desigur, anumite concluzii trase de la edițiile de după 1989 au impus restricționarea numărului de premii, dar tare bine ar fi ca pe viitor să se revină la extinderea care era în regulamentul de început, cu existența premiilor IV, V, și VI, de care anul acesta era atât de multă nevoie, deoarece important este aspectul de imagine și nu cel neapărat material.

Reprezentanții României s-a descurcat destul de bine în contextul lipsei unor responsabili care ar fi extrem de necesari în gestionarea acestei probleme la nivel național. Nu dorim să intrăm în detalii, dar se pot face foarte multe lucruri bune dacă ar fi interes, bună voință și mai puțin orgoliu. Exemplele și ideile bune prisosesc, nu impun nici costuri, așteaptă doar să fie puse în practică... așadar, pentru 2011!

Concursul de pian

Lavinia COMAN

La cea de-a zecea ediție consemnăm participarea a 46 de candidați din 19 țări: Italia, Polonia, Coreea de Sud, Belarus, Japonia, România, Cehia, Rusia, China, Germania, Kazahstan, Chile, Iran, Franța, Finlanda, Grecia, Ucraina, Canada, SUA. Delegația cea mai numeroasă provine din Coreea de Sud și cuprinde unsprezece concurenți.

Juriul competiției este format din Rolf Dieter Arens și Wolfgang Manz – Germania, Thérèse Dussaut – Franța, Elisabeth Eschwe – Austria, Valentin Gheorghiu și Dan Grigore – România, Karin Lechner – Argentina, Alan Weiss – SUA.

După consumarea primei etape constatăm cu bucurie nivelul ridicat al competiției. Rezultă că avem un concurs internațional de anvergură, unde a fi un bun pianist reprezintă condiția minimă de participare. Pentru a accede în etapele superioare se impun calități deosebite de creativitate artistică și competență instrumentală. Cei doisprezece tineri selecționați pentru etapa a doua au demonstrat asemenea capacități. Printre cele mai reușite momente de împlinire aș vrea să relev interpretarea *Sonatei în do major* de Haydn de către Amir Tebenikhin din Kazahstan. Iliia Rușkovski din Rusia ne-a oferit *Sonata în si bemol major* de Mozart care conținea o bogăție fascinantă de sensuri. Deasemenea, românul Răzvan Filipoiu a cântat *Sonata în Re major* în cel mai fermecător stil mozartian. Memorabile au fost și *Studiile* de Chopin realizate de interpreți asiatici și de Dinara Mazitova din Belarus. Tokuno Mana, din Japonia, ne-a încântat cu un minunat Studiu de concert *La leggerezza*, iar Christopher Falzone, laureatul cu premiul al treilea din 2007, ne-a uluit, ca și atunci, cu interpretarea de mare anvergură, electrizantă, a studiului *Wilde Jagd*, ambele de Franz Liszt.

Ca piesă preferată a candidaților, șlagărul ediției a fost *Studiul de Scriabin op. 42 nr. 5 în do diez minor*, care s-a cântat de 8 ori. Versiunile cele mai impresionante prin patos și frumusețea construcției au fost create de An Jong Do și de chinezul Wang Jingjing, care a fost extraordinar în întregul său program, de la primul până la ultimul sunet.

În etapa a doua candidații selecționați și-au putut pune în evidență noi fațete ale înzestrării lor, îndeosebi în confruntarea cu sonatele de Beethoven și cu marele repertoriu romantic. La acest capitol a impresionat puternic Amir Tebenikhin. El a demonstrat disponibilități excepționale de modelare a edificiului sonor în ambele domenii. A fascinat auditoriul prin coloristica timbrală transparentă, strălucitoare utilizată în *Aurora* beethoveniană. Apoi s-a identificat total cu titanismul lisztian în monumentală *Sonată în si minor*, unde a atins cele mai profunde zone ale meditației filosofice precum și cele mai îndrăznețe culminații dramatice.

O altă evoluție puternică a fost aceea a lui Wang Jingjing, a cărui sonată de Beethoven s-a bucurat de o construcție admirabilă, echilibrată, plină de forță, convingătoare, interiorizată și cu o gândire logică riguroasă. În cea de-a doua sonată de Brahms, a cuprins uriașul edificiu, reușind să creeze o întreagă lume de idei și trăiri lăuntrice creatoare. Concurentul Paredes Gonzales din Mexic a realizat cu multă pasiune *Sonata op. 110* de Beethoven și *Variațiunile de Liszt pe o temă de Bach*, punând în lumină forța unui temperament latin arzător. Acesta i-a prilejuit totodată unele duriități în atac și mici momente de pierdere a concentrării. An Jong Do a cântat *Sonata op. 110* de Beethoven și *Kreisleriana op. 16* de Schumann, fiind cuceritor prin simplitate și sinceritate.

Pentru că am vorbit până acum de momente care m-au captivat, aș vrea să punctez și câteva lucruri care mi-au produs nemulțumire, căci au existat și din acestea. De exemplu, m-au supărat momentele în care interpretul uita să se asculte, lăsând mâinile să meargă fără controlul auzului conștient. M-a necăjit nepăsarea manifestată uneori față de textul compozitorului și față de indicațiile acestuia. Alteori a lipsit voința de construcție a pieselor, fiind neclare contururile formei, a lipsit voința de stil și expresie. Am întâlnit și cazuri de

supradimensionare a eului personal în dauna adevărului muzical, suficientă, emfază, manierism, rutină, oboseală sufletească sau mulțumirea cu o miză artistică minoră. Aroganța și limitarea intelectuală nu sunt atribute care să împodobească personalitatea unui tânăr aflat la vârsta celor mai frumoase idealuri. De aceea, atunci când le-am întâlnit în timpul competiției, mi-au produs suferință. Din fotoliul

nu știe prea bine lucrările de Enescu. Vizibil incomodat de dependența de text, a fost uneori agresiv în episoadele energice, alteleori prea liber, neconfigurat în cele lirice. *Bourée*-ul a fost cântat cu prudență, fără autoritatea lucrului bine făcut, cu episodul median expresiv foarte frumos realizat, însă în partea finală cu multă pedală legată, confuzie de planuri sonore și alte neajunsuri de concepție. În ce privește *Sonata în fa diez minor*, a încercat s-o prezinte cu decență, ceea ce a reușit într-o anumită măsură. Ca piesă de rezistență a programului, Studiul tablou op. 39 nr. 9 de Rachmaninov, cântat foarte bine, s-a consumat prea repede ca să lase o impresie durabilă.

Campionul de calitate al acestei etape a fost An Jong Do. În *Sarabanda* de Enescu a creat o atmosferă de vis, a transmis plăcerea nesfârșită a heterofoniei, a modulațiilor, trăind intens fiecare eveniment muzical din lucrare. Pavana a fost și ea încântătoare, cu excepția câtorva note greșit învățate. E păcat de această umbră, care ar fi putut fi evitată lesne, dacă l-ar fi ascultat cineva competent înainte de concurs. Interpretarea ciclului *Gaspard de la nuit* de Ravel a fost o demonstrație de amploare a unor calități excepționale. Artistul a creat un evantai minunat de imagini sonore, având viziunea globală puternic conturată și totodată prezentând cu farmec cele mai neașteptate detalii.

Ultima concurentă din etapă, Violeta Kacikian, a dat *Sarabandei* de Enescu o fluență firească, plăcută. I-a lipsit, totuși, caracterul sugerat de compozitor la începutul partiturii prin indicația *Noblement*. *Bourée* a fost cântat cu precipitare. A făcut și ea abuz de pedalizare în unele episoade, iar câteva note și valori erau altfel decât în text. În *Variațiunile de Rachmaninov pe o temă de Corelli* a susținut foarte bine marele complex al acestei opere monumentale. Față de evoluția din etapa precedentă, valoroasa muziciană a fost mai puțin strălucitoare.

Să ne întoarcem acum la ceea ce ne doare. Ce se poate face pentru ca muzica lui Enescu să fie mai bine asimilată de către viitorii competitori? Cred că ar fi potrivit să se organizeze un program internațional de *masterclass*, condus de maeștri reputați ai domeniului. Acesta ar trebui să cuprindă cursuri de interpretare, cursuri de analiză a structurilor și formelor, precum și crearea unui fond de înregistrări exemplare din discografia enesciană de referință.

Pentru etapa finală juriul i-a ales pe Amir Tebenikhin, An Jong Do și Violeta Kacikian. Premiul pentru interpretarea lucrărilor de George Enescu a fost atribuit lui Iliia Raskovski. Cei trei finaliști și-au susținut concertele în compania orchestrei *Transilvania* din Cluj Napoca, aflată într-o formă mult îmbunătățită față de finala ediției trecute. Dirijorul Florin Totan a făcut eforturi extraordinare ca să asigure cu promptitudine și eficiență parteneriatul orchestră-soliști. Un alt factor de disconfort a fost spațiul insuficient oferit de sala de concerte George Enescu a Universității Naționale de Muzică, unde s-au desfășurat toate fazele competiției.

Primul finalist, Amir Tebenikhin, a cântat *Concertul al III-lea în re minor* de Rachmaninov cu forța copleșitoare a unui artist de mare clasă. A construit concertul impecabil, i-a dat măreția și patosul sufletului slav care conferă acestei opere nota specifică. El a convins publicul și juriul cu autoritatea muzicianului autentic, stăpân deplin pe ceea ce vrea să comunice.

An Jong Do a fost încântător în interpretarea *Concertului nr. 4 în Sol major* de Beethoven. Este o natură muzicală cu totul aparte, beneficiar al unui auz fabulos de bogat în sonorități speciale. Cu distincție, eleganță și rafinament, a condus dialogul permanent cu orchestra, a modelat fiecare structură sonoră, asigurând în felul său exotic autenticitatea

discursului beethovenian. Dintre momentele miraculoase din concert, evoc dialogul cu orchestra din partea a doua, unde a arătat că are acces deopotrivă la umanitate și la transcendență.

Cea de-a treia finalistă, Violeta Kacikian a susținut cu feroare *Concertul al II-lea în do minor* de Rachmaninov. A dat o tentă aparte de sensibilitate feminină acestui monument de solemnitate și de apoteoză a spațiilor nesfârșite, așa cum ne-am obișnuit să-l ascultăm prin tradiție. Solista s-a confruntat cu masa orchestrală, a dat o luptă grea, câștigată în final, în ciuda unor desincronizări și a câtorva pierderi de pasaje ivite pe parcurs.

Juriul a hotărât că palmaresul arată astfel: Premiul I – Amir Tebenikhin, Premiul II – Violeta Kacikian și Premiul III – An Jong Do.

Cred că decizia e corectă, chiar dacă am convingerea că ocupanții pozițiilor a doua și a treia puteau să se afle pe locuri inverse ori la egalitate. Lucrul cel mai important este că au fost promovați trei artiști cu un potențial enorm de dezvoltare, trei naturi muzicale puternice și originale.

Câteva observații la concluzii se cer a fi formulate. Regret profund eliminarea încă din semifinală a admirabilului pianist Wang Jingjing. Pe de altă parte, regret că s-a acordat premiul pentru interpretarea unei opere de George Enescu deoarece felul în care s-a cântat muzica sa nu justifică o distincție.

La capitolul neîmpliniri aș adăuga prezența nesemnificativă a școlii românești de pian în ediția actuală, ca și în cea precedentă.

Publicul format cu preponderență din tineri, elevi și studenți, a fost prezent în număr mare. Am învățat cu toții în această săptămână de concurs poate mai mult decât într-un întreg an școlar. Ne-am îmbogățit experiența în ceea ce privește arta și știința de a te prezenta la o mare competiție. Deopotrivă am învățat, o dată mai mult, despre infinitele feluri de a face muzică prin cântatul la pian.

Există și un epilog al concursului nostru. Momentul de culme s-a petrecut, contrar așteptărilor, la încheierea spectacolului de gală. Știm bine că după o competiție de asemenea dificultate, la capătul a opt zile de probe dure, orice pianist normal iese epuizat fizic și psihic. Din această cauză, în concertul de gală se cântă îndeobște mai puțin convingător decât pe parcursul etapelor. Ei bine, Amir Tebenikhin a părut că dezvoltă forțe supranaturale. În sala Ateneului Român, *Concertul al treilea* de Rachmaninov a fost creat cu o dăruire copleșitoare, cu noblețe și rafinament, cum rar se pot auzi în această muzică. La aura de nemărginire a peisajului sonor a contribuit decisiv orchestra Filarmonicii clujene. Dirijat impecabil de Florin Totan, marele ansamblu, transfigurat, dinamizat, a întregit atmosfera de apoteoză, receptată frenetic de public. Proaspăt și plin de energie, protagonistul a răspuns apoi uralelor ce nu mai conțineau cu o uimitoare *Toccată* de Prokofiev. Astfel, ediția prezentă s-a împodobit cu un final memorabil. Este posibil ca acum să se fi lansat în lumea marii performanțe unul dintre viitorii corifei ai vieții muzicale.

CONCURSUL DE COMPOZIȚIE

Premiul pentru Muzică de Cameră:
QIAN SHEN – YING (China)
pentru lucrarea FENG LEI YING
(*Invocation of Wind and Thunder*).

Premiul pentru Muzică Simfonică:
LAM – LAN – CHEE (Hong Kong)
pentru lucrarea *Misterious place*.

Amir Tebenikhin

Foto: Iliia Schileru

ascultătorului atent poți citi în sufletul artistului ca dintr-o carte deschisă. Ceea ce am găsit acolo în aceste zile m-a dus uneori pe culmile fericirii, alteleori m-a șocat, m-a mâniat, ori – cea mai rea dintre toate variantele – m-a lăsat indiferentă. Tinerii pianiști trebuie să conștientizeze că publicul poate fi cucerit și păstrat numai dacă-i oferă informația muzicală de bună calitate, în care să existe un echilibru între noutate și redundanță. Până la urmă, cred că aceasta ar fi lecția cea mai importantă cu care un concurent poate pleca de la un concurs.

Pentru semifinală au fost selecționați 6 participanți. Față de situația dată am două perplexități: eliminarea lui Wang Jingjing și promovarea mai departe a lui Sorin Creciun.

În această etapă a fost pusă la încercare capacitatea competitorilor în ce privește interpretarea marelui repertoriu pianistic din secolul XX și competența lor în domeniul muzicii lui George Enescu. Aici avem o problemă. Această problemă a existat și în ediția trecută a concursului, însă acum s-a amplificat în mod alarmant. În grade și moduri diferite, candidații au fost deficitari în cunoașterea muzicii enesciene. Am constatat cu mare jenă că reprezentantul României, Sorin Creciun, nu prea știa lucrările. Înotatul prin partituri, aproximațiile de citire, diletantismul afișat nu i-au făcut cinste. Următorul concurent, Amir Tebenikhin, dependent și el de partitură, a făcut față mai bine *Toccatei* și *Pavanei*, care erau pe jumătate asimilate, având chiar momente frumoase de atmosferă, îndeosebi în *Pavană*. *Sonata a 8-a* de Prokofiev a fost o încântare, artistul dându-și aici măsura anvergurii și a gândirii muzicale superioare cu care este înzestrat.

Zlata Chochieva a abordat *Pavana* de Enescu în cheie sensibilă, cu libertăți și episoade repezite, iar în *Bourée* a avut fluctuații mari de pulsație ritmică, dezechilibre și confuzii în pedalizare. În *Sonata a 7-a* de Prokofiev a demonstrat valoroase însușiri de temperament și expresivitate, tot pe linia unei atitudini preponderent romantice.

Iliia Rașkovski e un alt concurent care